

Marta WINCEWICZ-BOSY
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

WYŚCIGI KONNE JAKO ELEMENT SYSTEMU MIEJSKIEGO – WYBRANE ELEMENTY

HORSE RACING AS PART OF THE URBAN SYSTEM – SELECTED ELEMENTS

ABSTRACT: Horse racing is one of the basic elements of the horse industry. Their implementation requires the development of appropriate infrastructure (race track) mostly within the city. For horse racing to reach their objectives of economic and zootechnical need their managers interact with the local authorities, especially in the transport system of the city and a suitable hippodrome's location. Cooperation of these entities can bring mutual benefits, in the form of the development of this type of activity and related activities and revenues generated by the betting to be concluded at the races. The purpose of this article is to present the concept of horse racing and the basic infrastructure elements forming them, as well as betting which are an integral part of this type of activity. This article is based on empirical research and literature conducted by the author in 2006, in the horse business.

KEY WORDS: horse racing, betting, hippodrome's location, infrastructure

Wprowadzenie

Początki wyścigów konnych sięgają czasów starożytnych. Do dziś w Mongolii odbywają się one w niemal niezmienionej postaci, takiej samej jak ponad 3000 lat temu. Jednak swą współczesną postać zyskały dopiero w XVIII w., a globalny charakter zawdzięczają rasie pełnej krwi angielskiej i Międzynarodowej Federacji Władz Wyścigowych (*International Federation of Horseracing Authorities* – IFHA). Ich funkcjonowanie związane jest z tworzeniem odpowiedniej infrastruktury, a także lokalizacją i terminem sprzyjającym gromadzeniu jak najszerzej widowni i zaangażowanych graczy. Rozwój wyścigów konnych to nie tylko doskonalenie hodowli, ale także ważny element społeczno-kulturowy ośrodków miejskich. Pierwsze współczesne wyścigi konne rozgrywane były na ulicach miast, ku uciesze „gawiedzi” i rozrywce możliwych. Z czasem, wzorem starożytnych budowniczych, zaczęto tworzyć specjalne obiekty – hipodromy, gwarantujące nie tylko odpowiednią jakość hippiczną, ale także właściwy poziom obsługi

widza i gracza. Wraz z rozwojem ośrodków miejskich zmieniała się lokalizacja torów wyścigów konnych, rosła także ich ranga i znaczenie społeczne.

Celem artykułu jest przedstawienie koncepcji wyścigów konnych oraz podstawowych elementów infrastruktury je tworzących, a także zakładów stanowiących integralny element tego typu działalności. Artykuł powstał na podstawie badań empirycznych i literaturowych prowadzonych przez autorkę od 2006 r. w obszarze biznesu końskiego.

Wyścigi konne

„Głównym celem prób wyścigowych jest wyselekcjonowanie najdzielniejszych koni” (Pruski, Grabowski, Schuch 2006). Podstawową funkcją wyścigów konnych jest zatem wybór spośród koni danej rasy najlepszych osobników dla udoskonalenia materiału genetycznego. Do najbardziej pożądanых cech zaliczane są: siła, wytrzymałość i odporność, zdrowie oraz w przypadku koni wyścigowych pełnej krwi angielskiej – szybkość. Do podstawowych rodzajów wyścigów konnych na świecie zaliczyć należy wyścigi (Wincewicz-Bosy 2012):

- płaskie – koni pełnej krwi angielskiej (*thorough bred racing*), czystej krwi arabskiej (*arabian horse racing*), koni półkwi szlachetnej oraz wyścigi poszczególnych ras (np: *quarter horse racing*);
- przeszkodowe – stiplowe, płotowe, *point-to-point*;
- w zaprzęgu – kłusaków i inochodźców oraz poszczególnych ras (np. Ban-ei);
- długodystansowe (rajdy długodystansowe – *endurance racing*) – ze względu na swoją specyfikę często zaliczane do odrębnej grupy sportów jeździeckich.

Na kontynencie europejskim najpopularniejsze są wyścigi koni następujących ras: pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej i kłusaków.

Z punktu widzenia zootechnicznego wyścigi konne stanowią formę selekcji zwierząt, na podstawie której określone jest ich dalsze przeznaczenie. Zwycięzcy gonitw najczęściej wykorzystywani są do dalszego doskonalenia hodowli. Osobniki o poprawnej karierze wyścigowej i poprawnym pokroju są przeznaczane do użytkowania w sporcie lub rekreacji. Konie, które nie spełniają kryteriów dotyczących pokroju i nie osiągają zadowalających wyników wyścigowych, uzyskują inne formy przeznaczenia (w tym przemysłowe). Dlatego też wyścigi konne stanowią ważny element biznesu końskiego¹.

„Zdaniem angielskich hodowców koni wyścigowych, gonitwy są najbliższe naturze tego gatunku zwierząt i stały się jednocześnie najbardziej obiektywną metodą ich oceny

¹ Pojęcie „biznes koński” oznacza wszelkie formy działalności bezpośrednio lub pośrednio związane z końmi. Podstawowe obszary biznesu końskiego tworzone są przez jego rdzeń oraz otoczenie rdzenia. Elementami rdzenia biznesu końskiego są: chów i hodowla, jeździectwo, wyścigi konne, rekreacja, agroturystyka, hipoterapia, użytkowanie w systemach bezpieczeństwa, produkcja i przetwórstwo oraz inne specyficzne rodzaje użytkowania. Natomiast otoczenie biznesu końskiego stanowi system aktywności różnego typu podmiotów warunkujących prawidłowe funkcjonowanie tego biznesu. Pojęcie biznesu końskiego jest synonimem *horse industry* (Wincewicz-Bosy 2012).

dalszej przydatności do hodowli” (Fedorski 2006). Wyścigi konne swój globalny charakter zawdzięczają przede wszystkim koniom pełnej krwi angielskiej, ukształtowanej na przełomie XVII i XVIII w. Rozpowszechnieniu tej rasy sprzyjała ekspansja militarna i gospodarcza Wielkiej Brytanii, a także fakt, że folbluty (konie pełnej krwi angielskiej), dzięki zastosowanym metodom chowu i hodowli, w większości przypadków, z łatwością pokonywały lokalnych konkurentów innych ras. W 1961 r. narodowe organizacje wyścigowe z USA, Francji, Wielkiej Brytanii i Irlandii podjęły decyzję o utworzeniu organizacji międzynarodowej, której celem stało się organizowanie, standaryzowanie i koordynowanie działalności wyścigowej oraz podnoszenie jakości hodowli i wybór najlepszych koni. Międzynarodowa Federacja Władz Wyścigowych rozpoczęła swoją działalność w 1993 r. i jest do dzisiaj największą, choć nie jedyną, międzynarodową organizacją wyścigową o zasięgu globalnym.

Hipodrom jako podstawowy element infrastruktury wyścigowej

Wyścigi konne początkowo organizowano jako formę rozrywki i współzawodnictwa, głównie w miastach (na ulicach), potem na obszarach do tego wyznaczonych. Jednym z najsłynniejszych w historii torów wyścigów konnych był hipodrom w Konstantynopolu (Istambuł). W starożytnym Rzymie obiekty służące wyścigom konnym (wyścigi koni i rydwanów) przybierały formę cyrku. Współczesne tory wyścigów konnych to w głównej mierze tereny zielone, najczęściej zlokalizowane w dużych miastach lub na ich obrzeżach, wyposażone w infrastrukturę i tereny do prowadzenia działalności podstawowej – wyścigów konnych – oraz licznych przedsięwzięć towarzyszących.

Na terenie torów wyścigów konnych realizowane są działalności o charakterze kulturalno-sportowym, rekreacyjnym i rehabilitacyjnym, w tym w szczególności: wyścigi konne, stacjonarny trening dla koni i imprezy o charakterze sportowym. Do działalności podstawowej zalicza się także organizowanie i prowadzenie działalności rekreacyjnej i różnych form aktywnego wypoczynku. Hipodromy prowadzą także działalność uboczną, polegającą na organizowaniu wystaw i aukcji, stacjonarnych zajęć dla dzieci i młodzieży oraz grup zorganizowanych, imprez o charakterze festynów w trakcie działań sportowych i wyścigowych, a także imprez masowych i zamkniętych (np. firmowych). Do tego typu działalności zaliczyć także trzeba prowadzenie usług, a w szczególności: wynajmowanie sprzętu mechanicznego, wydzierżawianie pomieszczeń i wykorzystywanie posiadanych składników majątkowych na inną działalność usługową niekolidującą z działalnością podstawową.

Aby hipodrom mógł spełniać swoje funkcje, konieczne jest wyposażenie go w odpowiednie elementy infrastruktury obejmujące: bieżnie, wyposażenie techniczne, stałe lub przenośne elementy infrastruktury zgodne z rozporządzeniem wydanym przez właściwego ministra; są to elementy niezbędnie konieczne dla tego typu działalności. W Polsce warunki techniczne dla torów wyścigów konnych w galopie i kłusie reguluje

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 września 2011 r. Zgodnie z nim tor wyścigowy powinien posiadać bieżnię o nawierzchni:

- dla wyścigów w galopie: trawiastą, piaskową lub piaskowo-trawiastą – zgodną z kategorią toru (płaski, z płotami, z przeszkodami);
- dla wyścigów w klusie: szutrową, piaskową, ziemną lub trawiastą.

Bieżnia powinna mieć kształt owalny o długości prostej finiszowej minimum 200 m, a w przypadku gonitw klusem – 250 m. Minimalna długość bieżni uzależniona jest od kategorii wyścigu. Dla gonitw galopem jest to w przypadku gonitw: płaskich – 1400 m, z płotami – 2400 m, z przeszkodami – 2600 m. Natomiast dla gonitw klusem długość bieżni nie powinna być mniejsza niż 800 m, a jej szerokość minimalna powinna wynosić 18 m. Dla gonitw w galopie bieżnia nie może być węższa niż 12 m. Ponadto do podstawowego wyposażenia technicznego ustawodawca zalicza m.in.: celownik, rejestrator wideo, bandy (kanty) lub żywo płoty wzdłuż bieżni, legalizowaną wagę. Do niezbędnych elementów infrastruktury zaliczono w rozporządzeniu również: trybuny dla publiczności na minimum 500 miejsc (lub o powierzchni zadanej min. 500 m²), boksy dla koni, nagłośnienie, a także wydzielone pomieszczenia dla: komisji technicznej, sędziów wyścigowych, jeźdźców, kontroli antydopingowej (dla jeźdźców, powożących i koni), trenerów, hodowców, właścicieli koni oraz dyżurnych lekarzy medycyny i weterynarii.

Poza elementami wskazanymi w rozporządzeniu do elementów infrastruktury hipodromu niezbędnych dla rozgrywania wyścigów konnych należy zaliczyć:

- padok (*parade ring*), na którym pokazywane są konie przed gonitwami;
- bieżnie robocze/treningowe;
- urządzenia do utrzymania bieżni i terenów zielonych (w tym: deszczownie, przepompownie itp.);
- stajnie wraz z zapleczem technicznym, umożliwiające właściwą obsługę koni biorących udział w wyścigach i treningach;
- obiekty treningowe, służące właściwemu przygotowaniu (rozprężeniu) koni do wyścigów, przeprowadzaniu treningów oraz selekcji koni;
- ambulatorium weterynaryjne;
- punkt obsługi medycznej;
- punkt kucia koni;
- obiekty administracyjne i techniczne;
- elementy infrastruktury informacyjnej;
- pomieszczenia socjalne dla obsługi i uczestników wyścigów;
- trybuny dla widzów;
- parkingi;
- właściwie oznakowane ciągi komunikacyjne;
- obiekty i przestrzenie wraz z wyposażeniem, niezbędne do zapewnienia obsługi gastronomicznej, socjalnej, rozrywkowo-kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej dla widzów;
- pomieszczenia wraz z wyposażeniem niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania zakładów;

– urządzenia i obiekty gwarantujące odpowiednią jakość przepływów informacyjnych, w tym *software* i *hardware* dla systemu informatycznego oraz transmisji telewizyjnych i internetowych.

Organizacja przestrzenna hipodromu powinna także uwzględniać odpowiednią liczbę wejść i wyjść związanych z ruchem pieszym oraz wjazdów i wyjazdów zapewniających sprawny i efektywny system transportowy. Posiadanie odpowiedniego systemu wewnętrznej infrastruktury transportowej, odpowiednio zintegrowanej z otaczającym systemem komunikacyjnym, jest warunkiem niezbędnie koniecznym do wykonywania zadań w tak specyficznym obiekcie. Ważne jest, by w jej obszarze istniały drogi o właściwej nawierzchni, zgodnej z ich przeznaczeniem, na przykład drogi do transportu słomy, pasz, wyściółek, czy drogi ruchu zwierząt i ich oddzielenie od ruchu pieszego. Organizacja wyścigów konnych związana jest z koniecznością uwzględnienia wzrostu natężenia ruchu pieszych na terenie toru wyścigowego oraz odpowiedniego przygotowania miejsc parkingowych w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Wielu obiektom wyścigowym towarzyszą parki jeździeckie. W parkach tych prowadzi się działalność hippiczną (w tym przejażdżki konne i naukę jazdy) oraz przygotowuje pokazy, które są integralnym elementem programu dni wyścigowych. Szczególnym elementem związanym z wyścigami konnymi są zakłady. By zapewnić komfort grających na terenie toru, niezbędne jest umieszczenie odpowiedniej liczby punktów przyjmowania zakładów.

Ze względów bezpieczeństwa niezbędne staje się obecnie posiadanie stałego systemu monitoringu i ochrony wszystkich obiektów, a w szczególności stajni. Wartość koni biorących udział w wyścigach, a także poświęcony czas i inwestycje w ich hodowlę i chów oraz wrażliwość zwierząt na różne czynniki (w tym żywieniowe, pogodowe), wpływają na rozwój systemów przekazywania obrazu, nie tylko do punktów kontroli na terenie hipodromu. Wielu właścicieli chce mieć podgląd swoich koni za pomocą systemu internetowego. Stąd konieczność ponoszenia nakładów inwestycyjnych i rozwijania infrastruktury informatycznej. Rozwój narzędzi komputerowych w powiązaniu z wymogami działalności gospodarczej (system zamówień, dostaw, uczestnictwo w rynkach hurtowych itp.), jak również wprowadzenie narzędzi informatycznych do systemów wyścigowych (np. zapisy do gonitw, regulowanie należności, wymiana informacji), wymuszają informatyzację także w działalności torów wyścigów konnych i stajni wyścigowych.

Lokalizacja hipodromu

„5 lipca 1907 r. tłumy wrocławian, niezliczone powozy oraz automobile przemieszczały się za południową granicę Wrocławia. Co ich tam wiodło? Czy było to nowe połączenie z do niedawna prywatnym majątkiem Schottländerów Partynicami – dwie nowe arterie komunikacyjne: tramwaj konny kursujący wzdłuż dzisiejszej ulicy Wyścigowej i droga dla pierwszych zwolenników motoryzacji, czyli obecna ulica Karkonoska. A może przede wszystkim otwierany właśnie 5 lipca, przeniesiony z terenu dzisiej-

szego ogrodu zoologicznego na Szczytnikach, nowy tor wyścigów konnych? Sądząc z rozmachu projektantów i zaplanowanego hipodromu na 40 000 widzów chyba to drugie” (Chmielewska, Eysmontt, Eysmontt 2007). Właściwa lokalizacja hipodromu jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na jakość jego funkcjonowania. Większość torów wyścigowych, na których odbywają się gonitwy klasyfikowane przez wyspecjalizowane międzynarodowe organizacje wyścigowe, zlokalizowana jest na terenach miejskich. Znaczącym czynnikiem jest rozmiar obiektu i terenów związanych z prowadzoną działalnością (wyścigową, treningową, kulturalno-rozrywkową). W związku z tym najczęściej lokalizuje się je na obszarach przeznaczonych pod działalność sportową, turystyczno-rekreacyjną oraz wypoczynkową.

Częstym czynnikiem występującym przy lokalizacji nowych torów, jak również rewitalizacji już istniejących, jest realizacja koncepcji zrównoważonego rozwoju, która w Raporcie Brundtland została określona jako „proces mający na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia, w sposób umożliwiający realizację tych samych dążeń następnym pokoleniom” (www.unesco.pl...). Wskazuje się zatem na konieczne stworzenie odpowiedniej polityki świadomego rozwijania osadnictwa miejskiego powiązanego z inwestycjami i rozwojem różnego typu stref miejskiej aktywności. Realizowane inwestycje powinny wpisywać się w koncepcje ekologiczne, przyczyniając się do podnoszenia standardu życia i chroniąc przy tym środowisko. Również rozwój budownictwa powinien być skorelowany z lokalnymi warunkami środowiskowymi, ekonomicznymi i kulturowymi. Konieczne jest też zróżnicowanie obszarów miejskich w taki sposób, by mieszkańcy mogli w sposób świadomy realizować idee zrównoważonego rozwoju i korzystać z jego osiągnięć. Wiele z istniejących torów wyścigowych to tzw. zielone enklawy miast, pozwalające nie tylko na realizację przedsięwzięć hippicznych, ale także umożliwiające mieszkańcom wypoczynek oraz działalność edukacyjno-przyrodniczą.

Również współcześnie decyzja o wyborze lokalizacji toru wyścigów konnych związana jest z koniecznością zapewnienia dostępności dla widzów. Powoduje to konieczność włączenia tego obiektu w system komunikacji i infrastruktury transportowej miasta. Biorąc pod uwagę indywidualnego odbiorcę (widza), należy rozstrzygnąć trzy podstawowe warianty jego przemieszczania. Pierwszy z nich dotyczy przede wszystkim osób zamieszkujących w bezpośrednim sąsiedztwie hipodromu, które najczęściej będą uczestnikami ruchu pieszego. Dla tego typu podmiotów niezbędne jest stworzenie odpowiedniej infrastruktury zapewniającej nie tylko komfort poruszania się, ale przede wszystkim bezpieczeństwo. Drugim wariantem są przemieszczenia realizowane przy wykorzystaniu prywatnych, indywidualnych środków transportu. Stworzenie systemu dróg o właściwej przepustowości oraz zapewnienie optymalnej liczby miejsc parkingowych jest niezbędnym elementem, który pozwala zminimalizować kongestję transportową. Trzecim wariantem związanym z transportem osób jest wykorzystanie komunikacji miejskiej. W tym przypadku należy zapewnić odpowiednią ilość i różnorodność połączeń oraz konieczne jest wzięcie pod uwagę ich częstotliwości i nasilenia. Na większości torów wyścigowych gonitwy z udziałem widzów odbywają się

tylko w określone dni tygodnia w ramach sezonu wyścigowego. W tym okresie trzeba uwzględnić zwiększone zapotrzebowanie na usługi transportowe i właściwie dostosować rozkłady jazdy poszczególnych środków transportu. Dlatego też istotnym elementem funkcjonowania hipodromów jest tworzenie właściwych systemów wymiany informacji z odpowiednimi jednostkami administracji miejskiej (samorządu lokalnego).

Konieczność wyboru lokalizacji z dostępem do właściwej infrastruktury komunikacyjnej wynika także z potrzeb organizacyjnych i działalności prowadzonej w ramach toru wyścigowego. Jednym z ważniejszych aspektów tego problemu jest zapewnienie właściwych połączeń komunikacyjnych służących przewozowi zwierząt. Jakość procesu transportowego znacząco wpływa na dyspozycję koni, a tym samym na uzyskiwane w wyścigach wyniki. Odpowiednie zaplanowanie i przeprowadzenie procesu przewozu, jakość infrastruktury transportowej oraz wyposażenie techniczne środka transportu są ważnym elementem uczestnictwa w systemie wyścigowym, zwłaszcza gdy poprzedza starty w gonitwach. Transport ma też znaczenie w realizacji drogi powrotnej. Po wzięciu udziału w wyścigach konie są osłabione (nierzadko zdarza się, że uległy kontuzjom). Dlatego też właściwa realizacja przewozu z miejsca wyścigu do ośrodka treningowego wpływa nie tylko na generalną kondycję konia, ale może decydować o przebiegu leczenia i rehabilitacji. Drugim aspektem związanym z transportem na potrzeby działalności hipodromów są przepływy dóbr fizycznych, a wśród nich w szczególności przepływy pasz, wyściółek i odpadów pokonsumpcyjnych (obornika i śmieci). W tym przypadku ważnym czynnikiem jest nie tylko stworzenie odpowiedniej infrastruktury, ale także systemu kooperacji z dostawcami i odbiorcami oraz towarzyszącymi i usługodawcami.

Lokalizacja w obrębie granic miasta stwarza także ograniczenia w zakresie gospodarki przestrzennej. Zarządcy hipodromów zmuszeni są do podejmowania decyzji dotyczących ograniczania elementów infrastruktury, związanych z zadaniami, które mogą być realizowane przy współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Najczęściej *outsourcing* dotyczy procesów magazynowania i prowadzenia treningu stacjonarnego dla koni wyścigowych – czyli ograniczania liczby stajni do minimum niezbędnego dla przeprowadzania wyścigów. Przy czym ograniczenia nie mogą mieć charakteru jakościowego, zwłaszcza w odniesieniu do koni. Stworzenie odpowiednich warunków bytowych zwierząt oraz właściwych warunków rozgrywania gonitw jest warunkiem *sine qua non* dla torów wyścigowych.

Zakłady na wyścigach konnych

Tym, co przyciąga rzesze widzów na tory wyścigów konnych, są przede wszystkim konie i możliwość obstawiania zakładów. Są one nie tylko elementem rozrywki towarzyszącej wyścigom konnym, ale generują znaczące przychody do budżetu państwa oraz budżetów władz lokalnych. Najczęściej przybierają postać zakładów wzajemnych – totalizatora lub zakładów bukmacherskich. Prowadzenie tego typu działalności podlega koncesjonowaniu, którego celem jest zapewnienie odpowiedniej kontroli

i przeciwdziałanie przestępczości. Poza opłatami koncesyjnymi i opodatkowaniem prowadzenia samej działalności opodatkowaniu podlegają także wartości zakładów – suma wpłaconych stawek oraz wygrane. Na świecie szczególnie promowane są zakłady wzajemne. Wynika to z możliwości realizowania dodatkowych przychodów do budżetu związanych z podziałem wpłaconych przez grających kwot. W Polsce obowiązuje dopłata w grach liczbowych objętych monopolem państwa w wysokości 25% stawki, która podlega rozdysponowaniu zgodnie z Ustawą o grach hazardowych. Rozwój systemu transmisji danych sprawił, że grający mają możliwość uczestnictwa w grach liczbowych nie tylko w punktach naziemnych, ale także poprzez systemy telefoniczne i internetowe.

Najbardziej popularna forma zakładów realizowanych na terenie torów wyścigowych ma postać zakładów wzajemnych, które są dokonywane na podstawie długoterminowej umowy zawartej pomiędzy właścicielem danego obiektu a podmiotem realizującym zakłady (totalizatorem). W umowie tej ustalane są m.in. warunki współpracy oraz rozlokowywanie punktów przyjęć zakładów (tzw. kas), a także metody i środki transmisji danych. Podstawą organizacji zakładów w danym dniu wyścigowym jest program wyścigowy. Jest to dokument sporządzany w postaci pisemnej przez organizatora wyścigów, zawierający informacje dotyczące poszczególnych gonitw i ich uczestników. Widzowie, po zapoznaniu się z programem wyścigowym, mogą obejrzeć konie biorące udział w poszczególnych wyścigach na padoku przed gonitwą. Przed gonitwą podawane są także informacje dotyczące koni wycofanych z gonitwy (Wincewicz-Bosy 2012). Chcąc wziąć udział w grze, należy podjąć decyzję, jakiego typu zakład i za jaką kwotę będzie się zawierać. Kolejnym krokiem jest udanie się do punktu przyjęć zakładów i zawarcie zakładu. Po tym grający może się udać na widownię i obejrzeć gonitwę. Po zakończonej gonitwie następuje ustalenie przez komisję sędziowską kolejności przybycia na metę poszczególnych par, na podstawie ich faktycznego przekroczenia linii mety (zdjęcie z fotokomórki) oraz ewentualnych protestów, po czym podawana jest ona do publicznej wiadomości. Na podstawie zawartych zakładów, w zależności od liczby osób biorących w nich udział i wartości, ustalana jest ogólna kwota zakładów, od której odejmuje się wartość dopłat przekazywanych do budżetu państwa. Pozostała kwota dzielona jest następnie na dwie części. Najczęściej połowa uzyskanej kwoty trafia do wygrywających, a reszta pozostaje u organizatora zakładów. Dalej następuje ustalenie wielkości wypłat za poszczególne rodzaje zakładów. Wartości te są podawane do publicznej wiadomości. Teraz gracze mogą udać się do kas po odbiór wygranych.

Zakłady realizowane poza terenem torów wyścigowych przybierają najczęściej postać zakładów bukmacherskich. Na podstawie prawdopodobieństwa sukcesu organizator tego typu zakładów ustala stosunek wypłat do wygranej. Przed zawarciem zakładu w punkcie przyjęć zakładów lub za pomocą innych środków transmisji danych grający znają wielkość prawdopodobnych wypłat.

Wszystkie legalnie zawierane zakłady podlegają regulacjom państwa oraz właściwych organizacji międzynarodowych i regionalnych. Na podstawie danych IFHA szacuje się,

iż średnio ponad 8% obrotów realizowanych w ramach zakładów na wyścigach konnych stanowi przychód do budżetów państw oraz budżetów lokalnych. Przykładowe roczne obroty zakładów w wybranych krajach zaprezentowano w tabeli 1.

Tabela 1

Obroty zakładów na wyścigach koni pełnej krwi angielskiej w wybranych krajach w latach 2006–2011
(w mln euro)

Kraj	Rok				
	2007	2008	2009	2010	2011
Australia	5 568,00	6 233,00	8 916,00	11 216,00	11 309,00
Kanada	1 197,00	1 010,00	brak danych	1 129,00	1 070,00
Francja	9 035,00	9 465,00	9 484,00	9 502,00	9 920,00
Wielka Brytania	brak danych	11 071,00	brak danych	7 660,00	brak danych
Hongkong	brak danych	6 118,00	6 603,00	7 702,00	8 566,00
Irlandia	3 992,00	3 905,00	3 286,00	3 260,00	2 868,00
Japonia	19 033,00	24 692,00	22 092,00	25 435,00	26 032,00
Korea	4 672,00	4 030,00	4 034,00	4 442,00	4 528,00
Polska	brak danych	2,00	4,00	4,00	4,00
Singapur	927,00	1 053,00	1 083,00	1 142,00	1 064,00
Szwecja	1 246,00	1 089,00	1 237,00	35,00	107,00
Turcja	1 063,00	982,00	930,00	1 079,00	1 101,00
USA	9 998,00	9 799,00	8 547,00	8 539,00	8 324,00

Źródło: Opracowanie na podstawie: Wagering...

Wyścigi konne są zjawiskiem globalnym. Zgodnie ze statystyką IFHA co trzy minuty na świecie odbywa się gonitwa. Co roku odbywa się około 150 tysięcy wyścigów koni pełnej krwi angielskiej. Są to wyścigi zarejestrowane i przeprowadzane zgodnie ze standardami IFHA. Należy także zauważyć, że ilość zarejestrowanych w IFHA wyścigów uzupełniają wyścigi o statusie regionalnym i lokalnym, niezgłaszane do statystyk organizacji, oraz wyścigi innych ras (w tym czystej krwi arabskiej).

Zakończenie

Od wieków konie towarzyszą człowiekowi, pełniąc różne funkcje, zwłaszcza w systemie gospodarczym. Jednym z obszarów ich wykorzystania są wyścigi konne. Ich organizowanie wymaga stworzenia odpowiedniej infrastruktury, obejmującej hipodrom oraz jego wyposażenie i otoczenie. Aby mogły funkcjonować jako elementy współczesnego systemu gospodarczego, konieczne jest spełnienie nie tylko wymagań technicznych, ale przede wszystkim jakościowych, które zwiększą ich dostępność dla widzów. W tym celu wymagają odpowiedniej lokalizacji oraz stworzenia właściwych warunków transportowo-komunikacyjnych. Dlatego też działalność hipodromów

wymaga współpracy z władzami lokalnymi (władzami miasta), które mogą zyskać dodatkowe źródło przychodów (zwłaszcza z zakładów) oraz element realizacji polityki zrównoważonego rozwoju.

Bibliografia

- Chmielewska M., Eysmontt D., Eysmontt R., 2007, *100 lat Toru Wyścigów Konnych Wrocław Partynice, 1907–2007*, Semata, Wrocław.
- Fedorski J., 2006, *Wyścigi konne w Anglii i ich historia*, „Koński Targ” nr 10, s. 26–28.
- Pruski W., Grabowski J., Schuch S., 2006, *Hodowla koni*, Powszechnie Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa.
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 września 2011 r. w sprawie warunków technicznych dla torów wyścigów konnych w galopie i klusie, Dz.U. z 2011 r., nr 210, poz. 1254.
- Ustawa o grach hazardowych, Dz.U. z 2009 r., nr 201, poz. 1540.
- Wagering. Betting statistics, IFHA, 2007–2011.
- Wincewicz-Bosy M., *Sieci podmiotów gospodarczych w biznesie końskim*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.
- www.unesco.pl/edukacja/dekada-edukacji-nt-zrownowazonego-rozwoju/unesco-a-zrownowazony-rozwoj/

WYŚCIGI KONNE JAKO ELEMENT SYSTEMU MIEJSKIEGO – WYBRANE ELEMENTY

ABSTRAKT: Wyścigi konne stanowią jeden z podstawowych elementów biznesu końskiego. Ich realizacja wymaga stworzenia odpowiedniej infrastruktury (toru wyścigowego) najczęściej w obrębie miasta. Aby wyścigi konne mogły realizować swoje zadania gospodarcze i zootechniczne, konieczne jest współdziałanie ich zarządców z władzami lokalnymi, zwłaszcza w obszarze systemu komunikacyjnego miasta i odpowiedniej lokalizacji hipodromu. Współpraca tych podmiotów może przynieść obopólne korzyści w postaci rozwoju tego typu działalności i działalności pokrewnych oraz przychodów realizowanych dzięki zakładom zawieranym na wyścigach konnych.

SŁOWA KLUCZOWE: wyścigi konne, zakłady, lokalizacja hipodromu, infrastruktura